

Влада на Република Северна Македонија
Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој

Врз основа на Анекс А клаузула бб став 1 точка б од Законот за ратификација на Рамковната спогодба за финансиско партнерство помеѓу Европската Комисија и Република Северна Македонија застапувана од Владата на Република Северна Македонија за посебните постапки за спроведување на финансиската помош на Унијата за Република Северна Македонија според инструментот на претпристапна помош (ИПА 3) („Службен весник на Република Северна Македонија„ бр. 235/22) и врз основа на ИПАРД Програмата 2021-2027 и член 6 од Уредбата за начинот и постапката за користење на финансиска поддршка за мерките за рурален развој финансирани од ИПАРД Програмата 2021-2027, („Службен весник на Република Северна Македонија„ бр. 88/23)

Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој

на 13.04.2024 година објавува

ЈАВЕН ПОВИК бр. 01/2024

за доставување на барања за финансиска поддршка од мерка 3 **“Инвестиции во основни средства за преработка и маркетинг на земјоделски и рибни производи”** од ИПАРД Програмата 2021-2027

ДЕЛ I

1. Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (во понатамошен текст: Агенцијата) како надлежна институција и договорен орган за спроведување на Инструментот за претпристапна помош за рурален развој на ЕУ (ИПАРД) ги повикува сите заинтересирани правни лица од Република Северна Македонија да достават барања за финансиска поддршка од ИПАРД Програмата 2021-2027 за следната мерка:

3 “Инвестиции во основни средства за преработка и маркетинг на земјоделски и рибни производи”

2. Финансиската поддршка за овој Јавен повик е составена од 75% средства обезбедени од Инструментот за претпристапна помош за рурален развој на Европската Унија (ИПАРД) согласно ИПАРД Програмата 2021-2027 и 25% средства обезбедени од Буџетот на Република Северна Македонија.
3. **Финансиски средства по поединечно барање** се доделуваат како неповратна финансиска поддршка (грант) во износ од:

3.1. 50% од вредноста на вкупно прифатливите трошоци на инвестициите за мерка 3 - **Инвестиции во основни средства за преработка и маркетинг на земјоделски и рибни производи**

3.2. Процентот се зголемува до 60% за:

- Инвестиции во згради/опрема чија цел е подобрување на енергетската ефикасност (на пр. употреба на градежни материјали кои ја намалуваат загубата на топлина);
- Инвестиции во згради/опрема за производство на биоенергија во случај на производи (суровини) опфатени со Анекс I на Договорот (преработка на животинска или растителна примарна и секундарна биомаса);
- Инвестиции во згради/опрема за производство на енергија од други обновливи извори на енергија за задоволување на сопствените енергетски потреби на преработувачките претпријатија;
- Инвестиции во згради/опрема за третман на отпад, вода/отпадни води;
- Инвестиции во продуктивна употреба на отпадни материјали – циркуларна економија.
- Колективни инвестиции - Дополнителна финансиска поддршката според оваа мерка е применлива за секторите: овошје и зеленчук, винскиот сектор, млекото и млечниот сектор, како и за колективните инвестиции за квалитетни производи со изгледи да се регистрираат како производи со ознака за потекло и/или географска ознака.

Максималното ниво на помош за колективни инвестиции е 70%.

4. Крајниот рок за поднесување на барањата е 28.05.2024 година

Вкупната финансиска поддршка во рамките на овој јавен повик за мерката 3 „Инвестиции во основни средства за преработка и маркетинг на земјоделски и рибни производи” изнесува 14.013.333 евра или 863.781.846 денари.

5. Подигнување на обрасци и упатства:

Потребните обрасци од „Барањето за користење на средства по мерка 3” од ИПАРД Програмата 2021-2027 како и „Упатство за корисници на средства по мерка 3” од ИПАРД Програмата 2021-2027, во кој се содржани сите информации за критериумите, условите за прифатливост на проектите и условите за финансирање и останати информации кои се неопходни за изготвување на барање за користење на средства од ИПАРД Програмата 2021-2027, Упатство за изготвување на Деловен План, Упатства за издавање на неопходната документација од надлежните институции и останати корисни информации во електронска верзија може да се превземат на веб-адресата на Агенцијата: www.ipardpa.gov.mk.

Листата на регионални центри или работни единици на Агенцијата за поттикнување на развој во земјоделството со податоци за контакт е објавена на веб-адресата www.ipardpa.gov.mk.

6. Начин на поднесување на барањето:

Корисникот треба да пополни и поднесе Барање за финансиска поддршка за мерка 3 “Инвестиции во основни средства за преработка и маркетинг на земјоделски и рибни производи” , Деловен План изработен согласно Упатството за изработка на Деловен План и придружна документација како што е наведена во овој Јавен Повик.

Пополнетото Барање за финансиска поддршка за мерка 3 “Инвестиции во основни средства за преработка и маркетинг на земјоделски и рибни производи”заедно со Деловниот план и целокупната потребна документација се доставуваат во затворен плик со назнака на предната страна на пликот во горниот лев агол “НЕ ОТВАРАЈ“ за Јавен повик ИПАРД Програма 2021-2027 број 01/2024 и назначување на мерката за која се поднесува барањето. Барањето може да се достави по пошта како препорачана пратка или лично во писарницата на Агенцијата.

Напомена: Заради извршувањето на контролата на терен од страна на Агенцијата потребно е корисникот да има кај себе копии од целокупната документација доставена до Агенцијата.

Подетални информации на контакт тел. (02) 3097-460, 070/229-434 (сектор за одобрување на проекти), 070/229-328 (сектор за одобрување на исплати) или на контакт е-маил адреса: ipardpa.info@ipardpa.gov.mk и на веб-страната: www.ipardpa.gov.mk.

ДЕЛ II

ИНВЕСТИЦИИ ВО ОСНОВНИ СРЕДСТВА ЗА ПРЕРАБОТКА НА ЗЕМЈОДЕЛСКИ И РИБНИ ПРОИЗВОДИ

1. Приоритетни сектори

Групите на инвестиции по приоритетни сектори се однесуваат на следниве типови на инвестиции:

- Млеко и млечни производи;
- Месо и производи од месо (вклучувајќи јајца и живина);
- Овошје и зеленчук (вклучувајќи компири и мешункасти култури);
- Житарки, мелнички производи и скроб;
- Растителни и животински масти и масла;
- Шира, вино, други ферментирани пијалаци, жестоки алкохолни пијалаци и оцет;
- Риба и рибни производи;
- Сточна храна и од фуражни култури;
- Други производи произведени врз основа на производите опфатени со Анекс I од Договорот за функционирање на Европската Унија;
- Производство на енергија преку преработка на растителни и животински производи од примарна и секундарна биомаса.

2. Корисници

- **Правни лица** регистрирани во Централниот регистар на Република Северна Македонија, а се наоѓаат во ранг на микро, мали и средни претпријатија согласно критериумите наведени во Препораката на Комисијата 2003/361/ЕК. При пресметката на големината на субјектот во предвид се земаат и сите партнерски и поврзани претпријатија со корисникот, а пресметката на големината на субјектот се врши согласно методологијата на погоре наведената Препорака на ЕК. Потребните податоци врз основа на кои може да се утврди големината на правниот субјект се добиваат од документот „ПРЕГЛЕД НА ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНАТА СМЕТКА“ за 2023, 2022 и 2021 година” издаден од Централен Регистар на Република Северна Македонија. Валиден документ преку кој може да се утврди големината на правниот субјект за соодветниот оглас е оној кој се однесува на претходната одобрена финансиска година. При утврдување на големината на субјектите се земаат и податоците од Централен депозитар за хартии од вредност на Република Северна Македонија за удели во акционерски друштва на корисникот и сите регистрирани сопственици на корисникот. При утврдување на

големината на субјектот се земаат во предвид и поврзаните субјекти надвор од Република Северна Македонија.

Критериуми за големина на претпријатие

Ранг на претпријатие	Број на вработени	Годишен приход (обрт)	Биланс на состојба
Микро	< 10	≤ € 2 милиони	≤ € 2 милиони
Мало	<50	≤ € 10 милиони	≤ € 10 милиони
Средно	<250	≤ € 50 милиони	≤ € 43милиони

- Претпријатијата кои не се опфатени со дефиницијата за мали и средни претпријатија (МСП), но кои вработуваат помалку од 750 вработени и кои имаат годишен обрт кој не надминува 200 милиони евра, исто така може да бидат прифатливи, но, во овој случај поддршката може да се додели за инвестиции наменети да го доведат целото претпријатие во согласност со релевантните стандарди на ЕУ. Проценка на големината на корисниците се врши од страна на Агенцијата.
- **Задруги** кои се регистрирани во Централниот регистар на Република Северна Македонија во согласност со Законот за задруги и првенствено се занимаваат со земјоделска дејност, преработка на земјоделски производи и/или услуги директно поврзани со земјоделски активности.
- **Здружени правни лица (за колективни инвестиции)** што се контролирани од земјоделски производители и на кои таквиот статус им е признаен во согласност со закон. Следниве видови здружени правни лица може да поднесат барање и да користат дополнителна поддршка во рамките на оваа мерка:
 - задруги што се регистрирани во Централниот регистар и претежно се занимаваат со земјоделски дејности, преработка на земјоделски производи и/или услуги што се директно поврзани со земјоделски дејности;
 - групи на производители и организации на производители што се признаени како такви во согласност со Законот за земјоделство и рурален развој и се регистрирани во Регистарот на групи од производители и/или Регистарот на организации на производители што се водат од страна на МЗШВ;
 - приватно друштво со претежна дејност во земјоделството и преработката на земјоделски производи, основано од овластен застапник на семејно земјоделско стопанство регистрирано во Регистарот на земјоделски стопанства; и

- приватно друштво со претежна дејност во земјоделството и преработката на земјоделски производи, основано од здружение на земјоделски производители.

Минималниот број земјоделски производители кои се ангажирани во рамките на кој било од горенаведените субјекти е 10.

- **Новоформираните претпријатија** ќе се оценуваат врз основа на очекувана големина како што е предложено во деловниот план.

3. Општи критериуми за доделување на средства

- Корисникот треба да достави „Барање за користење на средства по мерка 3” од ИПАРД III Програмата придружено со сите потребни документи.
- Корисникот треба да е регистриран во Централниот Регистар на РСМ како правно лице или земјоделска задруга
- Корисниците задруги треба да бидат регистрирани во Централниот регистар и претежно се занимаваат со земјоделски дејности, преработка на земјоделски производи и/или услуги што се директно поврзани со земјоделски дејности.
- Корисниците **Здружени правни лица** мора да бидат признаени како такви во согласност со закон и нивните производни капацитети се пресметуваат како збир од производните капацитети на членовите/основачите. Минималниот број земјоделски производители што основаат или се ангажираат во здружено правно лице мора да биде 10.
- Сите корисници треба да бидат регистрирани во Агенција за храна и ветеринарство како оператори со храна или евидентирани заради промените предизвикани од засегнатите инвестиции во согласност со Законот за безбедност на храната на крајот на инвестицијата.
- Инвестициите треба да се реализираат на имот кој е во сопственост на корисникот. Во случај на инвестициски проекти кои се реализираат на имот кој не е во сопственост на корисникот, договор или друг придружен документ мора да биде доставен за докажување на правото на користење на имотот засегнат од инвестицијата за период од најмалку 7 години од денот на поднесување на барањето за поддршка.
- Корисникот на финансиска поддршка треба да биде регистриран во националниот систем за ДДВ согласно Законот за данок на додадена вредност.
- Пред да се достави барањето за исплата, најмалку едно одговорно лице на правниот субјект кој го претставува претпријатието е со редовен работен однос со правниот субјект или е ангажирано под

договор со времетраење не покусо од времетраењето на договорот за доделување финансиска поддршка во рамките на оваа Програма.

- Корисникот е должен да ги исполни релевантните ЕУ стандарди поврзани со реализација на инвестицијата пред датумот на поднесување на барањето за исплата.
- Корисникот кој предлага инвестиции во секторот вино, треба да е регистриран во регистарот на производители на вино во МЗШВ пред датумот на поднесување на барањето за исплата.
- Корисникот кој предлага инвестиција во центар за собирање и дистрибуција на зеленчук и овошје, житарици и млеко треба да е регистриран во регистар за откупувачи во МЗШВ пред датумот на поднесување на барањето за исплата.
- Помош може да биде доделена на корисниците чии инвестициски проекти овозможуваат финансиска/економска одржливост. Економската и финансиската одржливост ќе се оценува врз основа на деловен план. Корисникот треба да ја прикаже можноста за континуитетот на работењето во текот на најмалку пет години од реализација на инвестицијата. Врз основа на следните економски индикатори ќе се оценува инвестициониот проект:
 - Интерна стапка на рентабилност која треба да биде поголема од 0,
 - Нето сегашна вредност која треба да биде поголема од 0, и
 - Период на враќање на инвестицијата кој треба да биде помал од 10 години.
- Таргетирање на корисници по големина: (доколку просекот на нето добивката од последните три години од објавување на јавниот повик е помал од 75% од вкупните прифатливи трошоци на инвестицијата, се проценува дека ризикот за неефикасност од јавно финансирање е низок). Исто така, се смета дека ризикот за јавно финансирање е висок доколку просечниот број на вработени од послениите 3 години (пресметани согласно препораката за големина на субјект од 2003/361/ЕС) е помеѓу 30 и 50. Приоритизирање на економски неатрактивни типови на инвестиции (за заштита на животна средина, прилагодување на климатски промени, итн.);
Приоритизирање на инвестиции во територии со понизок индекс на регионален развој. Во насока на ефикасно искористување на финансиските средства, преку соодветна Методологија утврдена од страна на Агенцијата ќе се врши проценка на потребата од кофинансирање на корисниците преку Програмата.

Овој критериум не е применлив за инвестиции со вкупни прифатливи трошоци помали од 100.000 евра. За инвестиции чија финансиска поддршка изнесува повеќе од овој праг, проверката ќе се применува за сите типови на корисници.

4. Висина на финансирање

Минималната вредност на вкупно прифатливите трошоци на предложената инвестиција за оваа мерка не може да биде пониска од 50.000 евра во денарска противвредност не вклучувајќи ДДВ.

Максималната поддршка на вкупно прифатливите трошоци која може да биде доделена на еден корисник под оваа мерка изнесува 3.000.000 евра во денарска противвредност не вклучувајќи го ДДВ за целиот период на спроведување на Програмата.

Максималната финансиска поддршка која може да се додели на новоосновани правни лица (правно лице кое нема поднесено годишен даночен извештај за последната фискална година што ѝ претходи на годината на јавниот повик) по оваа мерка е 100.000 евра во денарска противвредност.

Максималната вкупна финансиска поддршка која може да се додели на поединечен проект според оваа мерка е 1.500.000 евра во денарска противвредност.

Вкупната финансиска поддршка (75% ЕУ фондови + 25% национално ко-финансирање) нема да ја надминува границата од 50 % од вкупните прифатливи трошоци на инвестицијата.

Финансиската поддршка за мерка 3. Инвестиции во основни средства за преработка и маркетинг на земјоделски и рибни производи може да се зголеми за 10% за:

- Инвестиции во згради/опрема чија цел е подобрување на енергетската ефикасност (на пр. употреба на градежни материјали кои ја намалуваат загубата на топлина);
- Инвестиции во згради/опрема за производство на биоенергија во случај на производи (суровини) опфатени со Анекс I на Договорот (преработка на животинска или растителна примарна и секундарна биомаса);
- Инвестиции во згради/опрема за производство на енергија од други обновливи извори на енергија за задоволување на сопствените енергетски потреби на преработувачките претпријатија;
- Инвестиции во згради/опрема за третман на отпад, вода/канализација;
- Инвестиции во продуктивна употреба на отпадни материјали – циркуларна економија.
- Колективни инвестиции - Дополнителна финансиска поддршката според оваа мерка е применлива за секторите: овошје и зеленчук, винскиот сектор, млекото и млечниот сектор, како и за колективните инвестиции за квалитетни производи со изгледи да се регистрираат како производи со ознака за потекло и/или географска ознака.

Максималното ниво на помош за колективни инвестиции е 70%.

Еден корисник може да поднесе инвестициски проект со вкупни прифатливи трошоци кои ги надминуваат максималните ограничувања за инвестицискиот проект, но одобрената поддршка од страна на Агенција нема да ги надмине границите на максимално прифатливите трошоци утврдени за оваа мерка.

Напомена: Зголемувањето на процентот на финансиската поддршка за 10 процентни поени се однесува само за делот на инвестицијата заради кој се врши зголемувањето на поддршката, а не за целосно предложената инвестиција.

5. Листа на потребни документи

Согласно Законот за изменување и дополнување на законот за основање на Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 190/2019) целокупната документација подолу наведена во овој јавен повик потребно е да биде доставена во моментот на поднесување на барањето за финансиска поддршка, во спротивно барањето ќе биде одбиено.

Долунаведените документи кои се доставуваат во прилог на барањето за користење на средства по мерка 3 од ИПАРД Програмата 2021-2027 треба да се оригинал или копија заверена на нотар, доколку не е поинаку определено покрај самиот документ. Доколку документацијата е на друг јазик истата треба да биде придружена со превод на македонски јазик заверен од овластен преведувач. Документите кои што се издаваат врз основа на јавните книги или востановен систем на евиденција не треба да бидат постари од три месеци сметано од денот на објавување на јавниот повик, со исклучок на документите кои го потврдуваат исполнувањето на обврските за платени даноци и придонеси кој не треба да биде постар од еден месец сметано од денот на објавување на јавниот повик.

РЕДЕН БРОЈ	НАЗИВ НА ДОКУМЕНТ
1.	ЦЕЛОСНО ПОПОЛНЕТО БАРАЊЕ ЗА МЕРКА 3. ИНВЕСТИЦИИ ВО ОСНОВНИ СРЕДСТВА ЗА ПРАБОТКА И МАРКЕТИНГ НА ЗЕМЈОДЕЛСКИ И РИБНИ ПРОИЗВОДИ ПРИДРУЖЕНО СО КОПИЈА ОД ЛИЧНА КАРТА ИЛИ ПАСОШ ОД ОДГОВОРНОТО ЛИЦЕ НА КОРИСНИКОТ
2.	ДОКАЗ ДЕКА КОРИСНИКОТ Е РЕГИСТРИРАН ВО СИСТЕМОТ ЗА ДДВ
3.	ДОКАЗ ДЕКА КОРИСНИКОТ НЕ Е ВО ПОСТАПКА НА СТЕЧАЈ
4.	ДОКАЗ ДЕКА КОРИСНИКОТ НЕ Е ВО ПОСТАПКА НА ЛИКВИДАЦИЈА
5.	ДОКАЗ ДЕКА НЕ Е ИЗРЕЧЕНА ПРЕКРШОЧНА САНКЦИЈА ЗАБРАНА НА ВРШЕЊЕ ПРОФЕСИЈА, ДЕЈНОСТ ИЛИ ДОЛЖНОСТ И ПРИВРЕМЕНА ЗАБРАНА ЗА ВРШЕЊЕ ОДДЕЛНА ДЕЈНОСТ
6.	ДОКАЗ-УВЕРЕНИЕ ОД КРИВИЧНА ЕВИДЕНЦИЈА ДЕКА ПРОТИВ КОРИСНИКОТ НЕМА ОБВИНИТЕЛЕН АКТ КОЈ ВЛЕГОЛ ВО ПРАВНА СИЛА ОД РЕГИСТАРОТ ЗА КРИВИЧНА ЕВИДЕНЦИЈА ИЗДАДЕНА ОД ОСНОВЕН КРИВИЧЕН СУД. Напомена: документот треба да се однесува на корисникот правно лице а не на одговорното лице.

7.	КОПИЈА ОД АКЦИОНЕРСКА КНИГА ВО СЛУЧАЈ КОГА КОРИСНИКОТ Е ПРАВНО ЛИЦЕ РЕГИСТРИРАНО КАКО АКЦИОНЕРСКО ДРУШТВО
8.	ПОТПИШАНА ИЗЈАВА ЗА ИНФОРМАЦИИ ЗА ГОЛЕМИНА НА КОРИСНИКОТ (МИКРО, МАЛО ИЛИ СРЕДНО ПРЕТПРИЈАТИЕ) СО СЛЕДНИТЕ ПОДАТОЦИ <ul style="list-style-type: none"> • Доказ за сопственичка структура на поврзани и партнерски претпријатија со апликантот регистрирани надвор од границите на Република Северна Македонија, издадени од релевантна институција од соодветната држава • документ кој содржи податоци за број на вработени, годишен приход и годишен биланс на состојба на поврзаните и партнерските претпријатија со апликантот кои се регистрирани надвор од границите на Република Северна Македонија. Податоците треба да бидат земени од последната одобрена фискална година. • потврди за удели во акционерски друштва на апликантот и сите регистрирани сопственици на апликантот издадна од Централен Депозитар на Хартии од Вредност на Република Северна Македонија
9.	УВЕРЕНИЕ ЗА ПЛАТЕНИ ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ ИЗДАДЕН ОД УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ
10.	РЕШЕНИЕ ЗА ВРШЕЊЕ НА СООДВЕТНА ДЕЈНОСТ ИЗДАДЕНО ОД АГЕНЦИЈА ЗА ХРАНА И ВЕТЕРИНАРСТВО
11.	ИМОТЕН ЛИСТ ЗА ОБЈЕКТ, И/ИЛИ ЗА ЗЕМЈИШТЕ Напомена: Во случај доколку има договор за закуп или концесија за имотот кој е предмет на инвестиција истите треба да бидат прибележани во имотниот лист.
12.	ДОГОВОР ЗА ЗАКУП/КОНЦЕСИЈА ЗА ОБЈЕКТ И/ИЛИ ЗЕМЈИШТЕ Договор за закуп/концесија за објект и / или земјиште се доставува доколку се планира нвестиција на објект и/или земјиште кои се изнајмени/под концесија и не е прибележан во Имотниот Лист.
13.	ДОКАЗ ЗА РЕДОВНО ПОДМИРЕНИ ОБВРСКИ ПО ОСНОВ НА ДОГОВОР ЗА КРЕДИТ ВО СЛУЧАЈ КОГА БАНКАТА ИМА ВОСПОСТАВЕНО ЗАЛОГ ВРЗ ИМОТОТ, ВПИШАН ВО РЕЛЕВАНТНИОТ ИМОТЕН ЛИСТ, ПРЕДМЕТ НА ИНВЕСТИЦИЈА.
14.	ПОДНЕСЕНО БАРАЊЕ ИЛИ РЕШЕНИЕ ЗА: <ul style="list-style-type: none"> ☐ ОДОБРЕН ЕЛАБОРАТ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНА СРЕДИНА ИЛИ ☐ А ИНТЕГРИРАНА ЕКОЛОШКА ДОЗВОЛА ИЛИ ☐ Б ИНТЕГРИРАНА ЕКОЛОШКА ДОЗВОЛА ИЛИ ☐ ПОТВРДА ДЕКА НЕМА ПОТРЕБА ДА СЕ НАДГРАДИ ПОСТОЕЧКАТА ЕКОЛОШКА ДОЗВОЛА ВКЛУЧИТЕЛНО СО ПРЕДЛОЖЕНАТА ИНВЕСТИЦИЈА ИЛИ ☐ ПОТВРДА ДЕКА КОРИСНИКОТ НЕ Е ДОЛЖЕН ДА ПОСЕДУВА РЕШЕНИЕ ЗА ОДОБРЕН ЕЛАБОРАТ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА ИЛИ А ИЛИ Б ИНТЕГРИРАНА ЕКОЛОШКА ДОЗВОЛА *Документот треба да е издаден од страна на локалната самоуправа или од Министерството за животна средина и просторно планирање.

15.	ДЕЛОВЕН ПЛАН СО ПЕЧАТ И ПОТПИС ОД КОРИСНИКОТ ИЗГОТВЕН СОГЛАСНО УПАТСТВОТО ЗА ИЗГОТВУВАЊЕ НА ДЕЛОВЕН ПЛАН ОД АГЕНЦИЈАТА ОБЈАВЕН НА ВЕБ СТРАНАТА НА ЈАВНИОТ ПОВИК
16.	<p>ОДОБРЕНИЕ ЗА :</p> <ul style="list-style-type: none"> • изградба на нов обејкт • реконструкција на постоечки објект • адаптација на постоечки објект • доградба на постоечки објект • надградба на постоечки објект • поставување на опрема за производство на енергија од обновливи извори на енергија • производство на енергија од обновливи извори на енергија • Потврда од релевантната институција дека за предложената инвестиција не е потребно одобрение за градба/реконструкција <p>Напомена: Во случај на градежни активности на земјоделско земјиште, корисникот треба да достави ОДОБРЕНИЕТО ЗА ГРАДБА за предложените градежни/реконструктивни активности – издадено од Општината, во моментот кога го поднесува Барањето за финансиска поддршка. Во случај на градежни активности на градежно земјиште, ОДОБРЕНИЕТО ЗА ГРАДБА, Агенцијата го превзема од „Информацискиот систем за е-градежна дозвола“ (www.gradeznadozvola.mk). Одобрението мора да биде прикачено на „Информацискиот систем за е-градежна дозвола“ (www.gradeznadozvola.mk), не подоцна од последниот ден од јавниот повик.</p> <p>ИЛИ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ПОТВРДА ОД РЕЛЕВАНТНАТА ИНСТИТУЦИЈА ДЕКА ЗА ПРЕДЛОЖЕНАТА ИНВЕСТИЦИЈА НЕ Е ПОТРЕБНО ОДОБРЕНИЕ ЗА ГРАДБА/ ПОДНЕСЕНО ИЗВЕСТУВАЊЕ ДО ОПШТИНАТА ЗА ПОСТАВУВАЊЕ НА ФОТОВОЛТАИЧНИ ПАНЕЛИ ДО МАКСИМАЛНА МОЌ 40 KW.
17.	<p>КОПИИ ИЛИ ЕЛЕКТРОНСКА ФОРМА (ЦД) ОД ОСНОВНИТЕ ТЕХНИЧКИ ЦРТЕЖИ И ПРЕДМЕР - ПРЕСМЕТКА ОД РЕВИДИРАНА ТЕХНИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА</p> <ul style="list-style-type: none"> • изградба на нов обејкт • реконструкција на постоечки објект • адаптација на постоечки објект • доградба на постоечки објект • надградба на постоечки објект • поставување на опрема/инсталација за производство на енергија од обновливи извори на енергија • производство на енергија од обновливи извори на енергија • изведена состојба <p>Напомена: Во случај на градежни активности на земјоделско земјиште, корисникот потребно е да достави КОПИИ ОД ОСНОВНИТЕ ТЕХНИЧКИ ЦРТЕЖИ И</p>

	<p>ПРЕДМЕР - ПРЕСМЕТКА за предложените градежни/реконструктивни активности.</p> <p>Во случај на градежни активности на градежно земјиште, КОПИИТЕ ОД ОСНОВНИТЕ ТЕХНИЧКИ ЦРТЕЖИ И ПРЕДМЕР – ПРЕСМЕТКА</p> <p>Агенцијата ги превезма од „Информацискиот систем за е-градежна дозвола“(www.gradezna-dozvola.mk).</p>
18.	<p>ВРЕМЕНА СИТУАЦИЈА/ СОСТОЈБА ЗА СИТЕ ЗАВРШЕНИ ГРАДЕЖНИ РАБОТИ</p> <p>*Времена ситуација се досатвува само доколку корисникот има изградено дел од објектот кој е предмет на инвестиција и за истиот не бара финансиска поддршка. Градежните работи се во согласност со последно одбраната техничка документација</p>
19.	<p>2 ПОНУДИ ИЗДАДЕНИ ОД НЕЗАВИСНИ ДОБАВУВАЧИ ЗА СЕКОЈА СТАВКА/ ГРУПА НА СТАВКИ (ФУНКЦИОНАЛНО ЗАВИСНИ) СО ИЗНОС ПОМАЛ ОД 10.000 ЕВРА ПРИДРУЖЕНА СО ТЕХНИЧКА СПЕЦИФИКАЦИЈА ЗА СЕКОЈА СТАВКА/ ГРУПА НА СТАВКИ И ИЗЈАВА ОД КОРИСНИКОТ СО ОБЈАСНУВАЊЕ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА ИЗБОР НА КОНКРЕТНАТА ПОНУДА ВО СЛУЧАЈ КОГА ИЗБРАНАТА ПОНУДА НЕ Е СО НАЈНИСКА ЦЕНА.</p> <p>Напомена: Изјавата треба да биде со датум по прибирање на понудите.</p>
20.	<p>3 ПОНУДИ ИЗДАДЕНИ ОД РАЗЛИЧНИ НЕЗАВИСНИ ДОБАВУВАЧИ ЗА СЕКОЈА СТАВКА/ ГРУПА НА СТАВКИ (ФУНКЦИОНАЛНО ЗАВИСНИ) СО ИЗНОС ПОГОЛЕМ ОД 10.000 ЕВРА ПРИДРУЖЕНИ СО ТЕХНИЧКА СПЕЦИФИКАЦИЈА ЗА СЕКОЈА СТАВКА/ ГРУПА НА СТАВКИ И ИЗЈАВА ОД КОРИСНИКОТ СО ОБЈАСНУВАЊЕ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА ИЗБОР НА КОНКРЕТНАТА ПОНУДА ВО СЛУЧАЈ КОГА ИЗБРАНАТА ПОНУДА НЕ Е СО НАЈНИСКА ЦЕНА (Изјавата треба да биде со датум по прибирање на понудите).</p> <p>Напомена: ставките/групата на ставки со вкупна вредност над 10.000 евра од еден добавувач не треба да бидат вештачки поделени со вредност под 10.000 евра со цел прибирање две понуди.</p> <p>Доколку ставките се меѓусебно функционално зависни, пример претставуваат една производна целина, а се издадени од еден добавувач, ќе се третираат како една група на ставки.</p>
21.	<p>КОПИИ ОД ЛИЦЕНЦИ ЗА ГРАДБА ЗА РЕЛЕВАНТНАТА КАТЕГОРИЈА НА ГРАДБА ЗА СЕКОЈ ПОНУДУВАЧ.</p>
22.	<p>КОПИЈА ОД ДОКУМЕНТ КОЈ ЌЕ СОДРЖИ ПОДАТОЦИ ЗА СОПСТВЕНИЧКАТА СТРУКТУРА ЗА СИТЕ СТРАНСКИ ДОБАВУВАЧИ</p>
23.	<p>КОПИЈА ОД АКЦИОНЕРСКА КНИГА ЗА СИТЕ ПОНУДУВАЧИ КОИ СЕ РЕГИСТРИРАНИ КАКО АКЦИОНЕРСКИ ДРУШТВА.</p> <p>(Овие документи се задолжителни во случај кога корисникот е акционерско друштво).</p>
24.	<p>2 ПОНУДИ ИЗДАДЕНИ ОД РАЗЛИЧНИ НЕЗАВИСНИ ДОБАВУВАЧИ ЗА СЕКОЈА СТАВКА/ ГРУПА НА СТАВКИ ЗА ОПШТИ ТРОШОЦИ СО ИЗНОС ПОМАЛ ОД 10.000 ЕВРА ПРИДРУЖЕНИ СО ИЗЈАВА ОД КОРИСНИКОТ СО ОБЈАСНУВАЊЕ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА ИЗБОР НА КОНКРЕТНАТА ПОНУДА ВО СЛУЧАЈ КОГА ИЗБРАНАТА ПОНУДА НЕ</p>

	Е СО НАЈНИСКА ЦЕНА (Изјавата треба да биде со датум по прибирање на понудите).
25.	3 ПОНУДИ ИЗДАДЕНИ ОД РАЗЛИЧНИ НЕЗАВИСНИ ДОБАВУВАЧИ ЗА СЕКОЈА СТАВКА/ ГРУПА НА СТАВКИ ЗА ОПШТИ ТРОШОЦИ СО ИЗНОС ПОГОЛЕМ ОД 10.000 ЕВРА ПРИДРУЖЕНИ СО ИЗЈАВА ОД КОРИСНИКОТ СО ОБЈАСНУВАЊЕ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА ИЗБОР НА КОНКРЕТНАТА ПОНУДА ВО СЛУЧАЈ КОГА ИЗБРАНАТА ПОНУДА НЕ Е СО НАЈНИСКА ЦЕНА (Изјавата треба да биде со датум по прибирање на понудите).
ДОКУМЕНТИ КОИ АФПЗРР ЌЕ ГИ ДОБИЕ ПО СЛУЖБЕНА ДОЛЖНОСТ ВО ИМЕ НА КОРИСНИКОТ (ОД ДРУГИ ДРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ).	
ТЕКОВНА СОСТОЈБА НА ПРАВНОТО ЛИЦЕ-КОРИСНИКОТ <i>(Овој документ се добива по службена должност во случај кога корисникот аплицира како трговско друштво, трговец поединец, индивидуален земјоделски производител, регистрирани според Законот за вршење на земјоделска дејност, земјоделска задруга, здружени правни лица).</i>	
СТАТУТ НА ЗЕМЈОДЕЛСКА ЗАДРУГА/ЗДРУЖЕНИ ПРАВНИ ЛИЦА <i>(Овој документ се добива по службена должност во случај кога корисникот аплицира како задруга).</i>	
СПИСОК НА АКЦИОНЕРИ <i>Овој документ се добива по службена должност во случај кога корисникот е акционерско друштво и има податоци за компанијата на веб страницата на Централниот депозитар за хартии од вредност на Р. Македонија кои не се постари од 3 месеци од денот на објавување на јавниот повик).</i>	
ПОТВРДА ДЕКА КОРИСНИКОТ НЕМА НЕПОДМИРЕНИ ОБВРСКИ КОН МЗШВ <i>(Овој критериум задолжително се проверува по службена должност со цел да се потврди дали корисникот има неподмирени обврски кон МЗШВ по однос Закуп на земјоделско земјиште во државна сопственост).</i>	
ДОКАЗ ЗА ВРШЕЊЕ ДЕЈНОСТИ-АГЕНЦИЈА ЗА ХРАНА И ВЕТЕРИНАРСТВО <i>(Овој документ се добива по службена должност во случај кога корисникот веќе се занимава со преработка на земјоделски производи на ниво на фарамата).</i>	
МИСЛЕЊЕ ДЕКА ПЛАНИРАНАТА ИНВЕСТИЦИЈА Е ВО СОГЛАСНОСТ СО НАЦИОНАЛНИТЕ ПРАВИЛА И ПРОПИСИ ЗА БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА (АГЕНЦИЈА ЗА ХРАНА И ВЕТЕРИНАРСТВО)	

Агенцијата го задржува правото да побара дополнителна документација со цел докажување на исполнување на критериумите од ИПАРД Програмата 2021-2027 за користење на финансиска поддршка. Исто така Агенцијата има право да

побара дополнителни документи за корисникот од други Институции со кои се докажува исполнување на соодветни критериуми од Програмата.

ДЕЛ V ПОСТАПКА ПРЕД АГЕНЦИЈАТА

Постапката на Агенција од прием на Барањата до склучување на Договор за користење на средства се состои од :

1. **Проверка на комплетноста** на приложените документи согласно бараните документи по типови на инвестиции и тоа:
 - Дали барањето е целосно пополнето и дали целокупната документација наведена во овој јавен повик согласно приоритетните сектори е доставна во прилог на истото;
 - **Некомплетно барање за финансиска поддршка е Барањето кое не ја содржи целокупната документација во моментот на поднесување на истото.**
 - Дали документите кои се доставени во прилог на барањето се оригинал или копија заверена на нотар (доколку поинаку не е наведено во самиот документ)
2. **Проверка на соодветноста** на барање за користење на средства се прави со цел да се утврди:
 - Дали доставените документи докажуваат исполнување на критериумите и условите за прифатливост на предложените инвестициони активности;
 - Дали предложената инвестиција е економски и финансиски одржлива, што се проверува преку анализа на параметрите содржани во приложениот деловен план;
 - Дали предложената инвестиција за која се бара финансиска поддршка не е финансирана од други јавни извори на средства (Буџет на Република Северна Македонија и меѓународни донатори);
 - Дали цените на предложените инвестициски активности се во рамките на пазарните цени преку анализа на референтните цени за соодветните активности.

Помош може да биде доделена на корисниците чии инвестициски проекти овозможуваат финансиска/економска одржливост. Економската и финансиската одржливост ќе се оценува врз основа на Деловен план. Корисникот со деловниот план треба да ја прикаже можноста за континуитетот на работењето во текот на најмалку пет години од реализација на инвестицијата. Врз основа на следните економски индикатори ќе се оценува инвестицискиот проект:

- Интерна стапка на рентабилност која треба да биде поголема од 0,
- Нето сегашна вредност кое треба да биде поголемо од 0, и

➤ Период на враќање на инвестицијата кој треба да биде помал од 10 години
Со цел да се утврди автентичноста на техничките параметри, економските и финансиските податоци, Агенцијата има право да бара дополнителни документи и информации како основ за донесување на одлука.

Верификација на веродостојноста на податоците содржани во Барање за користење на средства вршат овластени лица на Агенцијата со контрола на лице место.

Рангирањето се врши на сите комплетни и соодветни барања за користење на средства согласно приложените табели за рангирање за соодветната мерка.

Финансиската поддршка ќе се одобри за сите комплетни и соодветни барања за користење на средства во рамките на расположливите средства по мерка врз основа на извршена административна и контрола на лице место.

Не комплетните, не соодветни како и барања за користење на средства кои имаат помал број на бодови во однос на расположливите средства по мерка, ќе бидат одбиени со Решение.

Со корисникот чие барање за користење на средства е одобрено се потпишува Договор во рок од 30 дена од денот на добивањето на Решение за одобрување на средства од ИПАРД Програмата.

Корисниците не смеат да започнат со реализација на инвестицијата пред потпишување на Договор за финансиска поддршка со Агенцијата, со исклучок на активностите поврзани со општите трошоци (изработка на деловен план, технички предлог проект, физибилити студија, архитекти, проектна документација).

Согласно Договорот за финансиска поддршка корисникот има право да побара исплата на авасни средства во висина до 50% од вредноста на одобрената финансиска поддршка во рок не подолг од 60 дена од денот на потпишување на Договорот за финансиска поддршка. Барањето за исплата на авансни средства е унифициран образец кој е достапен за подигнување во просториите на Агенцијата и од веб страната www.ipardpa.gov.mk.

Со цел одобрување и исплата на авансни средства корисникот во прилог на барањето за исплата е обврзан да достави банкарска гаранција во висина од 110% од износот на авансот. Износот за кофинансирање на инвестицијата ќе биде намален со износот на авансот плаќање при финалната исплата на средства.

Откако ќе биде реализирана инвестицијата, крајниот корисник треба да достави барање за исплата. Барањето за исплата е пропратен документ на договорот потпишан помеѓу корисникот и Агенцијата. Заедно со барањето за исплата треба да се достави и останатата документација поврзана со направените трошоци (фактури, извод од банка) и останати документи наведени во самото барање за исплата. Документите кои ќе бидат доставени од страна на корисникот треба да бидат заверени со потпис и печат од органот/фирмата која ги издава и со потпис на корисникот (и печат - кога корисникот е правно лице).

Барање за исплата е унифициран образец кој што крајните корисници го добиваат при потпишување на договорот, за секоја мерка поединечно. Барањата за исплата исто така ќе бидат достапни за подигнување во просториите на Агенцијата и од веб страната на Агенцијата.

Барањата за исплата се доставуваат согласно временскиот рок даден во договорот. Корисникот е обврзан своерачно или електронски да го пополни барањето за исплата и да ги наведе фактурите/про-фактурите кои ги доставува до Агенцијата, притоа наведувајќи за која мерка и тип на инвестиција го поднесува истото.

Проверката на финансиската документација се извршува исклучиво на оригинали или копии заверени на нотар при што во случај да се доставени оригинални документи во текот на постапката за одобрување на исплата Агенцијата е должна да ги врати назад оригиналите до крајниот корисник. Истите ќе бидат означени со печат на Агенцијата како би се избегнало понатамошно двојно финансирање.

Доколку документите кои се пропратни кон барањето за исплата се достават после рокот, барањето ќе биде целосно или делумно одбиено и договорениот износ на финансиска поддршка нема да биде исплатен целосно или делумно.

Доколку се настанати промени во барањето за исплата т.е се набават активности кои не се предмет на договорот, а притоа не е поднесено барање за анекс на договор, истото барање нема да биде исплатено, или ќе биде делумно исплатено во зависност од ефектот кој настаната промена ќе го има врз целокупната инвестиција која е предмет на договорот.

Доколку корисникот не се придржува кон одредбите од договорот кои се однесуваат на рокот на реализација на инвестицијата, треба да се има во предвид дека сите активности настанати пред потпишување на договорот со Агенција (освен општите трошоци) нема да се дел од финансиската поддршка. Исто така сите набавени и исплатени активности после рокот на реализација на инвестицијата или во рокот на доставување на барањето за исплата нема да бидат предмет на финансиска поддршка или врз истите ќе биде применет систем на санкции согласно Закон за осовнање на Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој и Договор за финансиска поддршка.

После административната проверка доколку барањето за исплата е комплетно и соодветно, предметот ќе биде проверен на лице место од страна на овластени лица на Агенцијата кои имаат за цел да ја проверат реализацијата на инвестицијата во целост и во согласност со договорот. По извршената контрола на лице место, ќе биде изработен извештај во кој детално ќе биде опишана фактичката состојба утврдена на лице место. Истиот треба да биде потпишан од страна на лицата кои ја вршат контролата и од самиот корисник или овластено лице од страна на корисникот. Во случај на забелешка на извршената контрола, корисникот има право истата да ја наведе во извештајот.

После извршената контрола, доколку се констатира дека инвестицијата е реализирана во целост и во согласност со договорот, се продолжува со постапката за одобрување на исплата. Доколку се констатира неусогласеност на процесот на реализација на инвестицијата во целост и во согласност со договорот се продолжува постапката за одбивање на барањето за исплата.

Откако ќе биде одобрена исплатата, Агенцијата издава Решение за одобрување на исплата. Доколку биде одбиено барањето за исплата, Агенцијата издава Решение за одбивање.

Со решението крајниот корисник ќе биде известен за сумата која му е одобрена т.е одбиена.

Сите одобрени и исплатени инвестиции ќе бидат предмет на контрола во период од 5 години после извршената исплата со цел да констатира оддржливоста и непроменетоста на инвестицијата согласно договорот.

Сите исплатени инвестиции ќе бидат објавени на веб страната на Агенцијата со цел да се запази одредбата за транспарентност на постапката, а притоа ќе бидат запазени одредбите за заштита на личните податоци на сите корисници на средствата од ИПАРД Програмата.

ПРИЛОГ: ДЕТАЛНА ЛИСТА НА ПРИФАТЛИВИ ТРОШОЦИ ЗА МЕРКА 3
ИНВЕСТИЦИИ ВО ОСНОВНИ СРЕДСТВА ЗА ПРЕРАБОТКА И МАРКЕТИНГ НА
ЗЕМЈОДЕЛСКИ И РИБНИ ПРОИЗВОДИ

Детална листа на прифатливи трошоци за мерка 3 - Инвестиции во основни средства за преработка и маркетинг на земјоделски и рибни производи		
<i>Бр</i>	<i>Прифатливи трошоци</i>	<i>Опис</i>
1.	<p>Набавка на машини и опрема за преработка на земјоделски производи од следните сектори:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Овошје и зеленчук, вклучувајќи и компири, и мешункасти култури; - Житни, мелнички и скробни производи; - Растителни и животински масла и масти; - Шира од грозје, вино, други ферментирани пијалоци и жесток алкохол и оцет (од прифатливи производи) - Млеко и млечни производи; - Месо и производи од месо (вклучувајќи јајца и живина) - Риба и производи од риба - Производство на сточна храна - Други производи произведени врз основа на производи опфатени со Анекс I од Договорот. 	<ul style="list-style-type: none"> • Опрема за прием, собирање и чување. • Опрема за подготовка за сортирање, чистење, миење, сушење, дезинфекција, обложување со восок, сортирање, калибрирање, отстранување на оштетени плодови, детектирање на метал и стакло или други цврсти материјали. • Опрема за пред-ладење, ладење и замрзнување. • Машини и опрема за производни, линии/постројки за производство на храна . • Опрема за мешање, печење, пржење и оформување • Опрема за сечење, мелење и останата опрема за подготовка пред преработка. • Дробилка за грозје, преса за шира, опрема за филтрација, де-аерација, ферментација, стабилизација, сепарација, хомогенизација, дестилација, пастеризација и стерилизација. • Резервоари, силоси, танкови, резервоари за зреење и буриња. • Опрема за конзервирање, сушење, десикација , замрзнување. • Опрема за полнење, пакување и означување/етикетирање. • Зашеметување, искрварување, опрема за горење и опрема за отстранување на внатрешни органи. • Опрема за сечење и откостување. • Опрема за преработка на риба • Лабораториска опрема, мебел (само доколку е повзан со прифатливата инвестиција) и апарати за анализа на производот.

	(Опрема за преработка – од суровина до готов производ)	<ul style="list-style-type: none"> • Опрема за производство на добиточна храна. • Опрема за манипулација, утовар и истовар, виљушкани, транспорт-приколки, ладилници, контејнери, палети, приклучни возила за ладење, подвижни ленти, опрема за мерење и квалитет. • Опрема за следење на квалитетот, контрола системи со следливост на прием на производ, складирање и дистрибуција. • Третман на отпад, валоризација, опрема за ракување и складирање. • СИР опрема (“clean in place”) и опрема за индустриско чистење на простории. • Опрема за подобрување на стандардите за благосостојба на животните, како што се обезбедување на редовен пристап до свежа вода, храна, сместување на животните пред колење, расчистување на ѓубре итн.
2.	Набавка на опрема за производство на енергија од обновливи извори	<p>Опрема за производство на енергија преку:</p> <ul style="list-style-type: none"> - преработка на растителна биомаса за производство на биогаз и / или биогорива, - соларна енергија, - ветерници итн.
3.	<p>Градежни материјали и елементи за изградба на нови објекти или реконструкција и подобрување на постоечките објекти (згради и инфраструктура за целосно функционален капацитет)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Инсталација на соодветната опрема; – достигнување на стандарди за заштита на животната средина; – обезбедување на хигиенски и санитарни услови; – обезбедување на административен простор; 	<p>Сите материјали што се користат за изградба на подови, ѕидови и тавани површини како и сите премази и заптивки за спојници кои се користат во објекти каде се подготвува или складира храна како и за административен простор, лабораториски и санитарни уредувања и инфраструктура поврзани со производната дејност.</p> <p>Облоги за ѕидни, тавани, подни, ѕидни и тавански панели, капаци за цевки, врати, прозорци, систем за греење и вентилација (клима и прочистување на воздухот), одводнување, канализациски систем, систем за третман на отпад и валоризација на отпад, елементи за вода и производство и снабдување со електрична енергија, (вклучувајќи генератори), вклучувајќи практики за заштеда на енергија и употреба на обновливи извори на енергија.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – помошни објекти (складиште, гаража и сл); – пристап, уредување и оградување. 	Градежен материјал/компоненти за обезбедување на внатрешни пристапни патишта и патна мрежа во објектот, уредување и оградување на просторот околу објектот.
4.	Работи и услуги	<p>Сите потребни работи и услуги поврзани со реализацијата на инвестициониот проект:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Уривање и демонтирање, • Подготовка на теренот, • Градежни работи, • Реконструкција, • Занаетчиски работи, • Инсталациски работи, • Транспорт и монтажа, • Пејсажни работи и пристапни патишта.
5.	Набавка на специјализирани земјоделски транспортни приколки и возила	Цистерни за млеко, приколки за ладење, приколки за транспорт на живи животни, слатководна риба и живина и нивните производи / преработени производи опрема за транспорт на биомаса, добиточна храна и други производи произведени врз основа на производи опфатени со Анекс I од Договорот, итн (доколку е поврзано со производството).
6.	Компјутерска опрема:	Компјутерска опрема и софтвер, вклучително и сензори и видео надзор (само доколку се повзани со прифатливата опрема и со производствената активност)
7.	Општи трошоци:	<ul style="list-style-type: none"> • Подготовка на техничката документација, планови за изградба и придружни студии, пресметка на трошоците, анализи на пазарот и маркетинг анализа, изработка на оцена за заштита на животната средина, управување со проекти: <ul style="list-style-type: none"> – архитекти – инженери – консултанти итн. • Стекнување на патентни права и лиценци • Системи за управување со: <ul style="list-style-type: none"> – ISO – Подготовка за имплементација на HACCP – GMP (Добра производна пракса) • Публицитет и информативни материјали:

		<ul style="list-style-type: none">– билборди– плакети– налепници <p>Покрај тоа, трошоците поврзани со колективните инвестиции може да се прошират и за:</p> <ul style="list-style-type: none">– Студии за спецификација за хигиенски стандарди и начинот на производство на квалитетни производи;– Студија за развој на производи и маркетинг за нови производи или слични студии за други производи;– Трошоци за анимација не повеќе од 10% за воспоставување и водење на кратки синџири на храна на одреден производ доставен до локален супермаркет.
--	--	---

Директор на АФПЗРР

Никица Бачовски

Согласни:

Вангел Наневски

Марија Цветковска Стојановска

Владимир Христов

Панче Арсов

Марија Лекиќ